

Tilläggsbudget för år 2004, utgiftsområde 18 – Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda bl.a. bostadsutskottet tillfälle att yttra sig över 2004 års ekonomiska vårproposition (prop. 2003/04:100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2004 (punkterna 5–44) jämte motioner, allt i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Utskottet behandlar i detta yttrande propositionens förslag till tilläggsbudget vad avser utgiftsområde 18. Vidare tar bostadsutskottet ställning till förslag avseende utgiftsområdet i motionerna 2003/04:Fi27 (kd) och 2003/04:Fi28 (m).

Sammanfattning

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag om tilläggsbudget för 2004 avseende utgiftsområde 18. Förslagen avser en omfördelning av 400 000 kr från anslaget 31:1 Boverket till anslaget 31:9 Statens va-nämnd och inrättandet av ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, som för 2004 förs upp med 1 miljon kronor. Regeringens förslag avser även ett bemyndigande samt godkännande av riktlinjer för användningen av medel från det nyinrättade anslaget. Vidare föreslås att riksdagen godkänner finansieringen av en byggsamordare med vissa uppgifter och att regeringen inte genomför en fusion mellan två aktiebolag samt godkänner riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Motstående motionsförslag avstyrks.

Till yttrandet har fogats två avvikande meningar, (m) respektive (kd), samt två särskilda yttranden, (fp) respektive (c).

Bostadsutskottets överväganden

Inledning

De förslag om tilläggsbudget för budgetåret 2004 som regeringen lägger fram innebär att statsbudgetens totala omfattning ökar med 5 081 miljoner kronor i förhållande till den hösten 2003 beslutade budgeten. För utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande innebär förslaget en ökning av det totala anslagsbeloppet med 1 miljon kronor. De anslagsförändringar som föreslås inom utgiftsområdet gäller dels en omfördelning av 400 000 kr från anslaget 31:1 Boverket till anslaget 31:9 Statens va-nämnd, dels inrättandet av ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, som för 2004 förs upp med 1 miljon kronor. Under tilläggsbudgeten lägger regeringen också fram förslag om ett bemyndigande samt riktlinjer för användningen av medel från det nyinrättade anslaget. Vidare föreslås att riksdagen godkänner en viss användning av ramanslaget 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet och att regeringen inte genomför en fusion mellan två aktiebolag samt godkänner riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter.

Två av de motioner som väckts med anledning av den ekonomiska vårpropositionen tar upp frågor om tilläggsbudgeten avseende utgiftsområde 18. I motionerna 2003/04:Fi 27 (kd) och 2003/04:Fi28 (m) föreslås riksdagen avslå förslaget om hissbidrag samt om investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Enligt den sistnämnda motionen bör riksdagen även avslå förslaget om en ny användning av anslaget 31:10.

Utskottet behandlar nedan förslagen under motsvarande rubriker som i tilläggsbudgeten avseende utgiftsområde 18.

Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

31:9 Statens va-nämnd

Regeringen föreslår att anslaget 31:9 Statens va-nämnd ökas med 400 000 kr. Finansieringen föreslås ske genom att anslaget 31:1 Boverket minskas med motsvarande belopp. Förslaget motiveras med behovet att täcka verksamhetens kostnader vid Statens va-nämnd.

Förslaget, som inte mött invändningar i motioner, tillstyrks av utskottet.

31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Regeringen begär riksdagens godkännande av en föreslagen användning av anslaget 31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk håll-

barhet. Förslaget innebär att högst 2 miljoner kronor av anslaget skall få användas för att finansiera en byggsamordnare med uppdrag att leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn.

Det anförs i propositionen att det är rimligt att staten och kommunerna tillsammans med övriga intressenter gör en gemensam insats för att öka kvalitet, kompetens, konkurrens och attraktivitet i bygg-, fastighets- och anläggningssektorn. Regeringen anser därför att det finns goda skäl att under en treårsperiod tillkalla en särskild byggsamordnare för att tillsammans med företrädare för sektorn leda och samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn. En förutsättning för att projektet skall kunna genomföras är enligt regeringen att staten och övriga aktörer delar på kostnaderna.

Enligt motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5 bör riksdagen avslå detta förslag. Motionärerna anför att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift medan andra förändringar bör ske på företagsnivå. En gemensam byggsamordnare anses riskera att minska såväl statens som företagens ansvar.

Bostadsutskottet ser till skillnad från motionärerna positivt på regeringens förslag som syftar till att staten och byggbranschen skall samarbeta i frågor om byggsektorns utveckling. Behovet av olika insatser med denna inriktning har varit uppenbart under en längre tid. Olika initiativ har också tagits för att öka kvaliteten, förbättra produktiviteten och pressa kostnaderna i byggandet. En samordning av de insatser som de olika aktörerna inom sektorn kan bidra med bör påtagligt kunna medverka till sektorns utveckling i önskvärd riktning.

Utskottet tillstyrker således regeringens förslag samt avstyrker motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5.

Omstrukturering av kommunala bostadsbolag

Riksdagen föreslås i propositionen godkänna att regeringen inte genomför en fusion av de två aktiebolagen Norecic AB och Bothia Garanti AB.

Bakgrunden till förslaget är att riksdagen hösten 2003 bemyndigade regeringen att överta aktierna i Norecic AB genom utdelning eller annat förfarande. Samtidigt informerades riksdagen om att regeringen avsåg att efter övertagandet fusionera detta företag och Bothia Garanti AB. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag.

Regeringen motiverar det nu aktuella förslaget med att verksamheten i den koncern som bildats efter det att aktierna i Norecic tillskjutits som aktieägartillskott till Bothia Garanti huvudsakligen kommer att bedrivas i moderbolaget Bothia Garanti. Därför finns det för närvarande inte något behov av att genomföra fusionen mellan de två bolagen.

Förslaget har varken väckt invändningar i motioner eller vid utskottets beredning. Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Regeringen begär ett godkännande av de riktlinjer för bidrag till installation av hissar som förordas i propositionen. För detta ändamål föreslås att ett nytt ramanslag, 31:14 Bidrag till installation av hissar, på 1 miljon kronor anvisas för 2004. Vidare föreslås att riksdagen ger regeringen ett bemyndigande att under 2004 för det nya anslaget besluta om bidrag som medför utgifter på högst 29 miljoner kronor efter 2004.

Regeringens förslag innebär att bidrag skall kunna lämnas till installation av hissar som påbörjas under perioden den 15 april–31 december 2004. Stödet skall vara begränsat till sammanlagt högst 30 miljoner kronor. Bidrag skall utgå med en viss andel av godkänd total installationskostnad. Högsta godkända installationskostnad skall vara 1 miljon kronor per hiss. Bidraget skall lämnas i samband med underhåll, om-, till- och påbyggnad av flerfamiljshus som är högre än två våningar samt vid påbyggnad av flerfamiljshus som har två våningar. En förutsättning för bidrag är att de åtgärder som genomförs är berättigade till stöd enligt förordningen (1992:986) om statlig bostadsbyggnadssubvention.

Enligt propositionen är det regeringens avsikt att i en förordning precisera bidragets utformning, särskilt villkoren för att bidrag skall kunna lämnas, liksom storleken på bidraget. Det anförs bl.a. att det bör ställas krav på kompletterande anpassning av fastigheten och på god energieffektivitet hos hissarna samt att nivån på bidraget bör ligga någonstans mellan en femtedel och en tredjedel av en total godkänd installationskostnad.

I motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 1 samt 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 och 16 föreslås att riksdagen avslår regeringens förslag om ett nytt hissbidrag.

I kd-motionen hävdas att bidraget givits en utformning som spär på osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar. Motionärerna hänvisar bl.a. till att Boverket konstaterat att ett stöd till hissinstallationer kräver en period om fem till sex år för att bli verkningsfullt. Planering och finansiering av underhåll och ombyggnad bör enligt motionen ligga på fastighetsägarens ansvar, medan staten måste ge rimliga förutsättningar för detta ägaransvar genom en långsiktig bostadspolitik.

Enligt m-motionen är den föreslagna anslagsnivån marginell i förhållande till det behov som Boverket beräknat. Tillsammans med de förordade reglerna för bidraget anser motionärerna att regeringens förslag om ett hissbidrag framstår närmast som oseriöst.

Bostadsutskottet har nyligen behandlat frågor om behovet av hissar och motionsförslag om ett stöd för hissinstallationer (bet. 2003/04:BoU6). Utskottet framhöll i detta sammanhang att avsaknaden av hiss är ett stort problem som bl.a. kan omöjliggöra kvarboende för äldre och rörelsehindrade. Samtidigt kunde utskottet konstatera att förslag om ett stöd för hissinstallationer lagts fram av såväl Äldreberedningen som av Boverket. Utskottet ansåg därför att regeringens ställningstagande i frågan borde avvaktas.

Utskottet anser att det är välkommet att det redan i samband med vårens budgetarbete kunnat avsättas ett ekonomiskt utrymme för ett stöd till hissinstallationer. Behovet av olika åtgärder för att öka tillgängligheten i vårt bostadsbestånd är väl dokumenterat. Såväl den pågående utvecklingen mot en allt högre andel äldre i befolkningen som ökade krav på tillgängligheten för rörelsehindrade gör dessutom att detta behov snarast kommer att öka. Samtidigt kan det konstateras att kostnaderna för att i efterhand installera hiss ibland gör det mycket svårt att finansiera en sådan åtgärd.

Vad gäller den kritik som framförs i motionerna kan utskottet konstatera att den samtidigt tycks gälla att omfattningen på bidraget är för begränsad och att det inte behövs något bidrag alls. Bostadsutskottet vill för sin del hävda att möjligheten till statligt stöd i många fall sannolikt kan bli avgörande för att en hissinstallation skall kunna komma till stånd. Den nu föreslagna omfattningen av stödet svarar visserligen inte mot det av Boverket beräknade totala behovet av hissinstallationer men bör ändå ge ett incitament för berörda fastighetsägare att pröva möjligheten att installera hiss. Regeringen framhåller även sin avsikt att återkomma till frågan om ytterligare medel på anslaget i budgetpropositionen för 2005.

Bostadsutskottet anser således att riksdagen bör godkänna de föreslagna riktlinjerna för bidrag till installation av hissar, ge regeringen det begärda bemyndigandet att besluta om bidrag samt anvisa det föreslagna anslaget för 2004. Motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 1 och 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 samt 16 avstyrks.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Regeringen begär ett godkännande av riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter. Förslaget innebär att investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder utvidgas till att omfatta även ombyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen innefattar bostäder. I de fall ombyggnaden resulterar i nytillskott av vanliga hyreslägenheter skall fastighetsägaren eller tomträtthavaren även kunna beviljas investeringsbidrag enligt samma regler som för anordnande av bostäder i övrigt. Samma villkor föreslås ställas på sådan ombyggnad som för övriga projekt för vilka investeringsstimulans och investeringsbidrag medges. De föreslagna ändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2004 och gälla för projekt som påbörjas från och med den 1 januari 2004.

Bakgrunden till förslaget är vissa villkor som gäller enligt förordningen (2003:506) om investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder respektive förordningen (2001:531) om statligt investeringsbidrag för byggande av bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med bostadsbrist. Stöd kan enligt dessa författningar utgå för nybyggnad samt ombyggnad av byggnad som tidigare till övervägande del använts för annat ändamål än bostäder. Enligt propositionen har denna ordning bl.a. medfört att

ett antal projekt som enbart eller delvis innefattar ombyggnad av främst vindar till bostäder, i första hand studentlägenheter, inte har kommit till stånd.

Regeringen framhåller att det mot bakgrund av bristen på bostäder i många tillväxtregioner är angeläget att den aktuella begränsningen av möjligheten till stöd vid ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter tas bort. Varje ny bostad innebär enligt propositionen ett viktigt tillskott i regioner med bostadsbrist.

Enligt motionerna 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 2 och 2003/04:Fi28 (m) yrkande 8 bör riksdagen avslå regeringens förslag om nya riktlinjer för investeringsstimulans till ombyggnad för vissa utrymmen till bostadslägenheter.

I den förstnämnda motionen hänvisas till att Kristdemokraterna anser att den aktuella investeringsstimulansen bör ersättas med en byggmomssänkning. Om EG-reglerna inte medger en momssänkning bör det alternativt införas en skattesänkning på byggande genom en skattereduktion som motsvarar 10 % av byggkostnaden. I den sistnämnda motionen hänvisas till att Moderata samlingspartiet motsatte sig införandet av de aktuella stöden och följaktligen även motsätter sig den nu föreslagna utvidgningen av stödets omfattning.

Bostadsutskottet delar regeringens bedömning att de aktuella stöden även bör kunna utgå vid ombyggnad av vissa utrymmen i bostadshus till bostadslägenheter. Även utskottet har uppmärksammat på att de nuvarande reglerna anses bidra till att planerade projekt med ombyggnad av vindutrymmen eller motsvarande inte kommer till utförande. Detta är särskilt olyckligt eftersom denna typ av utrymmen ofta kan lämpa sig för ombyggnad till starkt efterfrågade smålägenheter. Tillkomsten av nya bostäder genom ombyggnad har också den fördelen att de normalt blir lokaliserade i områden med ett redan utbyggt serviceutbud och kommunikationsnät.

Bostadsutskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker de aktuella motionerna.

Stockholm den 13 maj

På bostadsutskottets vägnar

Ragnwi Marcelind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ragnwi Marcelind (kd), Owe Hellberg (v), Anders Ygeman (s), Lilian Virgin (s), Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Nina Lundström (fp), Siw Wittgren-Ahl (s), Maria Öberg (s), Margareta Pålsson (m), Ingela Thalén (s), Lars Tysklind (fp), Rigmor Stenmark (c), Gunnar Sandberg (s), Peter Danielsson (m), Sten Lundström (v), Helena Hillar Rosenqvist (mp) och Leif Jakobsson (s).

Avvikande meningar

1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Marietta de Pourbaix-Lundin (m), Margareta Pålsson (m) och Peter Danielsson (m) anser:

Inledning

Moderata samlingspartiet tar inte ställning till regeringens förslag om tilläggsbudget i sin helhet eftersom vi har ett annat budgetalternativ som presenterades hösten 2003. Enligt riksdagsordningen har vi inte nu möjlighet att föreslå förändringar på andra anslag än dem som regeringen väljer att aktualisera.

Vissa av regeringens förslag innebär inte bara förändringar i statsbudgeten för innevarande år utan har också implikationer för kommande budgetår. Förslag med sådan innebörd yrkas avslag på i motion 2003/04:Fi28 (m). Vi ställer oss i denna avvikande mening bakom dessa förslag vad avser utgiftsområde 18.

31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet

Bygghälsan har konstaterat att byggandet i Sverige lider av höga priser, låg konkurrens och dålig kvalitet. Regeringen föreslår därför att en byggsamordnare med uppgift att samordna ett program för utveckling och utvärdering av byggsektorn tillsätts. Det är mycket oklart vad denna byggsamordnare förväntas göra och vilka befogenheter samordnaren avses få.

Vi anser att konkurrensbevakning är en myndighetsuppgift medan arbetet att utveckla byggsektorn i andra avseenden bör ske på företagsnivå. En gemensam byggsamordnare riskerar att minska såväl statens som företagens ansvarstagande för sina respektive uppgifter.

I sammanhanget bör det framhållas att Sverige i förhållande till många andra länder inom EU har betydligt lägre byggkostnader per kvadratmeter. Orsakerna till de höga kostnaderna för den färdiga byggnaden och bostaden står i stället att finna i de höga skatter som belastar såväl inkomster som boende. Vidare bidrar ett alltför omfattande statligt regelverk till att höja de totala produktionskostnaderna. Dessa faktorer kommer inte att kunna påverkas av en byggsamordnare utan kräver i stället politiska beslut.

Vi anser således att regeringens förslag om att tillsätta en byggsamordnare bör avslås av riksdagen. Detta innebär ett bifall till motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 5.

31:14 Bidrag till installation av hissar

Regeringen begär riksdagens godkännande för att inrätta ett bidrag för hissinstallationer och ett anslag för detta ändamål. Bidragsgivning är begränsad till totalt 30 miljoner kronor och stöd skall endast ges till projekt som påbörjas under innevarande år.

Rent allmänt medför denna typ av kortsiktiga bidrag betydligt mer skada än nytta för bygg- och bostadsmarknaden. En rad bidragformer som under de senaste åren kommit och försvunnit har rubbat konkurrensvillkoren och gjort det omöjligt för en seriös byggherre att planera sin verksamhet. Vi kan därutöver konstatera att det nu aktuella förslaget om ett hissbidrag i det närmaste måste betraktas som oseriöst, eftersom bidraget räcker till ca 30 hissar medan Boverket bedömer att det finns 75 000 trappuppgångar enbart i miljonprogramsområden som saknar hiss. Med den tidsbegränsning som regeringen föreslår för bidraget blir dessutom följderna av bidragsgivningen i praktiken endast att redan projekterade och beslutade hissinstallationer kommer att ges stöd.

Vi tillstyrker förslagen i motion 2003/04:Fi28 (m) yrkandena 6, 7 och 16 om att avslå regeringens förslag om bidrag till hissinstallationer.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Regeringen föreslår att investeringsstimulansen för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder utvidgas till att även omfatta nybyggnad av vindsutrymmen och lokaler till bostäder i hus som huvudsakligen omfattar bostäder.

Moderata samlingspartiet motsatte sig införandet av den aktuella stimulansen. Den föreslagna regeländringen innebär inte något skäl att ompröva detta ställningstagande. Förslaget motiveras av regeringen med att stödets hittillsvarande utformning medfört att önskvärda ombyggnader uteblivit. Vi anser att behovet av regeländringen kan ses som ett av flera bevis på att det statliga stödet inom bostadssektorn endast riskerar att styra investeringarna på ett sätt som inte i första hand motiveras av sunda överväganden om en långsiktig fastighetsförvaltning.

Vi tillstyrker således motion 2003/04:Fi28 (m) yrkande 8 om att riksdagen bör avslå regeringens förslag om den aktuella regeländringen.

2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Ragnwi Marcelind (kd) anser:

Inledning

I tilläggsbudgeten för 2004 avseende utgiftsområde 18 utvidgar regeringen den kortsiktiga bidragsorienterade bostadspolitik som försatt bostadsbyggnad i en allvarlig kris. Kristdemokraterna motsätter sig dessa åtgärder, som ytterligare motverkar den långsiktighet och förutsägbarhet som alla aktörer inom bygg- och bostadssektorn efterfrågar.

Det krävs mycket betydande insatser i bostadsbeståndet för att möta den demografiska utvecklingen med en allt äldre befolkning, som också med försämrad rörlighet vill bo kvar i sina bostäder. Det krävs också insatser för att möta det stora underhållsbehovet hos bostadshus byggda under miljonprogrammet. De kortsiktiga stödformer som regeringen nu föreslår skall bli införda eller förändrade är emellertid inte lösningen på bostadssektorns behov. Det krävs helt andra åtgärder av det slag som Kristdemokraterna tidigare under riksmötet föreslagit i sina motioner. Eftersom den nu aktuella beredningen av tilläggsbudgeten endast avser frågor som regeringen aktualiserat i den ekonomiska vårpropositionen tar jag här endast ställning till två av regeringens förslag.

31:14 Bidrag till installation av hissar

I tilläggsbudgeten föreslås ett investeringsbidrag för installation av hissar som påbörjas under perioden den 15 april–den 31 december 2004. Stödet föreslås vara begränsat till 30 miljoner kronor. Detta förslag läggs trots att Boverket konstaterat att ett särskilt stöd till hissinstallation kräver en period om fem till sex år för att vara verkningsfullt. Genom ett tillfälligt bidrag, som räcker till ca 100 hissar, spår regeringen enbart på osäkerheten om de framtida villkoren för finansiering av bostadsinvesteringar. Detta kommer leda till att väsentliga åtgärder skjuts på framtiden i avvaktan på mer gynnsamma bidragstider.

Kristdemokraterna instämmer i vad Boverket konstaterade i sin rapport Bättre koll på underhåll från augusti 2003: "Ett kontinuerligt underhåll kräver ett ekonomiskt hållbart bostadsbestånd, där inkomster finansierar nödvändiga investeringar". Att planera för och finansiera underhåll och ombyggnad av bostäderna måste vara fastighetsägarens ansvar, men staten behöver se till att rimliga förutsättningar finns för detta ansvarstagande. Ett långsiktigt ägaransvar skulle underlättas av att statens bostadspolitik blev just långsiktig, i stället för som i dag – tillfällig och oförutsägbar.

Ekonomiskt sunda bostadsbolag och bostadsrättsföreningar är en nödvändighet för att dessa omfattande åtgärder skall komma till stånd. En avgörande fråga för staten måste därför vara att åstadkomma en rimligare beskattning och ett hyressättningssystem som skapar incitament för fastighetsägare att investera i underhålls- och ombyggnadsåtgärder.

Jag anser således att ett nytt hissbidrag med den föreslagna konstruktionen enbart skulle bidra till att ytterligare öka osäkerheten i bostadssektorn om villkoren för byggande och förvaltning. Regeringens förslag bör avslås av riksdagen. Detta innebär ett bifall till motion 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 11.

Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter

Med samma utgångspunkter när det gäller behovet av långsiktighet och förutsägbarhet anser Kristdemokraterna att regeringens förslag att utöka investeringsstimulansen för byggande av mindre bostäder till att omfatta även vindsutrymmen bör avslås. Kristdemokraterna har vid upprepade tillfällen föreslagit att denna tillfälliga investeringsstimulans, som ensidigt riktas till de minsta och enklaste hyresrätterna, bör ersättas av en byggmomsänkning som riktar sig mot alla nyproducerade bostäder i flerbostadshus, oavsett storlek och upplåtelseform.

I avvaktan på att regeringen inom EU verkat för att möjliggöra en sådan sänkt byggmoms, bör skattesänkningen på byggandet lösas genom att fastighetsägaren efter deklaration erhåller en skattereduktion som motsvarar hälften av den erlagda byggmomsen, dvs. 10 % av byggkostnaden.

Jag tillstyrker således förslaget i motion 2003/04:Fi27 (kd) yrkande 2 om att regeringens förslag i den aktuella frågan bör avslås av riksdagen.

Särskilda yttranden

1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

av Nina Lundström (fp) och Lars Tysklind (fp) anför:

Folkpartiet tar i sin motion med anledning av den ekonomiska vårpropositionen inte ställning till tilläggsbudgeten som helhet. Partiet presenterade hösten 2003 ett annat budgetalternativ som avslogs av riksdagen. Det ligger därför på de partier som röstade igenom regeringens budget att göra förändringar i densamma så att utgiftstaket kan hållas. Folkpartiet har enligt riksdagsordningen inte utrymme att föreslå förändringar på andra anslag än de av regeringen aktualiserade. Det är därför inte praktiskt möjligt att lägga fram en egen genomarbetad tilläggsbudget. I den fråga som är aktuell i detta yttrande till finansutskottet, dvs. tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18, har vi således inte heller kunnat föra fram vårt sammanhållna alternativ för detta område. Vi vill emellertid i detta särskilda yttrande klargöra vårt principiella ställningstagande till några av de förslag som regeringen fört fram i tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18. Det gäller förslag om en byggsamordnare, om hissbidrag och om ändrade regler för den s.k. investeringsstimulansen. Möjligheterna att underställa riksdagen ett förslag om tilläggsbudget för utgiftsområde 18 baserat på dessa ställningstaganden får sedan bli avhängigt formerna för finansutskottets vidare beredning av frågan.

Folkpartiet motsätter sig inrättandet av en byggsamordnare enligt den modell som regeringen föreslår. Vi anser att det är viktigt att tydligt skilja mellan statens och byggbranschens ansvar för utvecklingen inom sektorn. Det måste ligga på branschen och företagen att svara för utvecklingen av byggmetoder och produkter samt för att en god byggkvalitet uppnås. Staten måste samtidigt svara för att de legala och finansiella ramverken ger rimliga förutsättningar för att branschen skall kunna leva upp till sitt ansvar. För att detta skall vara möjligt fordras en betydligt större lyhördhet för signalerna från bygg- och bostadssektorn än vad regeringen visat prov på under senare år. Vi anser att såväl regeringen som riksdagen har ett ansvar för att följa upp utfallet av de ekonomiska villkor och regelverk som staten inrättat, med sikte på att skapa långsiktiga spelregler och ge förutsättningar för ökat bostadsbyggande. Det bör i sammanhanget påpekas att byggbranschens ansvar givetvis omfattar även andra frågor än de rent byggnadstekniska. Av denna, liksom av andra branscher, kan det bl.a. krävas ett aktivt deltagande i arbetet med att öka jämställdheten och mångfalden inom alla delar av samhället.

Förslaget om att införa ett nytt hissbidrag utgör endast ytterligare ett exempel på den bostadspolitik som regeringen bedrivit under senare år. Kännetecknande för denna politik är att nya bidragsformer med detaljerade regelverk med jämna mellanrum införs för att efter en tid avvecklas och ersättas med andra bidrag med nya villkor. Samtidigt uteblir förslag på de områden

där bygg- och bostadssektorn sedan länge efterfrågat ändrade villkor. Det gäller bl.a. förenklingar i olika regelverk, sänkta bostadsskatter, avveckling av styrande subventioner samt en reformering av hyreslagstiftningen.

I fråga om kortsiktighet utgör det föreslagna hissbidraget, även om konkurrensen är hård, kanske det mest påtagliga exemplet under senare år. Bidraget skall endast kunna utgå till projekt som påbörjas under innevarande år. Varje branschkunig person vet att den sammanlagda tiden för projektering, bygglovsbehandling m.m. i princip utesluter möjligheten att bidraget medverkar till hissinstallationer som inte redan är planerade. Den stimulans av hissinstallationer som rimligen måste ha avsetts uteblir därigenom nästan helt. Vi motsätter oss således införandet av ett hissbidrag.

Regeringen förslår vidare en regeländring för den investeringsstimulans för byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder som infördes föregående år. Folkpartiet motsatte sig införandet av denna tidsbegränsade stimulans. I en gemensam reservation med övriga borgerliga partier framhöll vi både principiella invändningar mot stimulansen – bl.a. bristen på långsiktighet – och kritik mot att det föreslagna regelverket innehöll oklara och krånglig stödvillkor.

Ett av de stödvillkor som regeringen införde var att lokaler kan få stöd för att byggas om till bostäder, dock förutsatt att lokalerna inte finns i bostadsfasigheter. Nu konstaterar regeringen i den ekonomiska vårpropositionen att detta lett till att önskvärda ombyggnader av bl.a. vindsutrymmen till bostäder för exempelvis studenter, inte kommit till stånd och föreslår därför en regeländring. Vi anser att den rimliga slutsatsen i stället borde varit att denna typ av styrande statliga subventioner endast verkar störande på bostadsmarknaden. Vi förordar således att den aktuella investeringsstimulansen snarast bör avvecklas och har för avsikt att återkomma med ett sådant förslag vid höstens budgetarbete. Med denna inställning finns det givetvis inte skäl att godkänna regelförändringar som eventuellt och marginellt skulle kunna minska bristerna i det aktuella systemet med investeringsstimulanser.

2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18

Rigmor Stenmark (c) anför:

Centerpartiet står bakom en bostadspolitik med en annan inriktning än den regeringen företräder. Inriktningen på denna politik har framgått av de motioner som vi lagt fram under innevarande riksmöte. Vår inställning till nödvändiga reformer inom bostadsområdet sammanfattas också i vår partimotion 2003/04:Fi25 som är väckt med anledning av den ekonomiska vårpropositionen.

Regeringens förslag om tilläggsbudget skall normalt endast avse justeringar av den tidigare fastlagda budgeten. Eftersom vårt alternativa förslag om budget för det nu aktuella området, dvs. utgiftsområde 18, inte vann riksdagens bifall hösten 2003 finns det inte nu skäl att lägga detaljsynpunkter på regeringens förslag om tilläggsbudget. Jag kan emellertid konstatera att detta

förslag innefattar införandet av ett bidrag till hissinstallationer. Centerpartiet ser i princip positivt på åtgärder för att förbättra tillgängligheten i vårt bostadsbestånd och i samhället i stort. Vi är således inte motståndare till att staten stimulerar sådana åtgärder med bidrag eller på annat sätt. Detta innebär inte att jag är odelat positiv till ett bidrag med den utformning som nu föreslås. Det finns bl.a. skäl att starkt ifrågasätta lämpligheten att införa ett bidrag med en så kort varaktighet som regerings förslag innebär.

I övrigt föreslår regeringen på tilläggsbudgeten för utgiftsområde 18 regeländringar m.m. för vissa stödformer och anslag som Centerpartiet inte står bakom. Det finns därför inte skäl att närmare kommentera dessa förslag. Centerpartiet kommer i samband med höstens budgetarbete redovisa sitt sammanhållna alternativ till dessa och andra anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Bostadsutskottets överväganden.....	2
Inledning.....	2
Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18.....	2
31:9 Statens va-nämnd.....	2
31:10 Bidrag till bostadsinvesteringar som främjar ekologisk hållbarhet	2
Omstrukturering av kommunala bostadsbolag	3
31:14 Bidrag till installation av hissar	4
Investeringsstimulans till ombyggnad av vissa utrymmen till bostadslägenheter.....	5
Avvikande meningar	7
1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18 (m)	7
2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18 (kd)	9
Särskilda yttranden.....	11
1. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18 (fp).....	11
2. Tilläggsbudget avseende utgiftsområde 18 (c)	12